

Yttrande från Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Bakgrund

En före detta deltagare vid Eslövs folkhögskola har via ombud den 11 april 2024 skickat in en anmälan till Folkhögskolornas studeranderättsliga råd (FSR). Anmälan gäller i första hand Eslövs folkhögskolas rutiner för disciplinära åtgärder, inklusive överklagan till styrelse.

Anmälaren och hens ombud menar också att det finns brister i skolans hantering sedan anmälaren började på folkhögskolan. De uppger att skolan saknar policy för och rutin vid anmälan av mobbning eller diskriminering, att varning saknas som del av rutinen för disciplinära åtgärder samt att denna rutin inte är tydlig för samtliga deltagare.

Anmälares redogörelse

Anmälaren startade allmän kurs grund på Eslövs folkhögskola augusti 2023, efter att ha sökt både den kursen och allmän kurs med extra stöd. I samband med ansökan genomfördes både intervju och besök på skolan där anmälaren informerade om att hen har autism. Intervjun hölls på plats i skolan av specialpedagog som enligt anmälaren lovade att en individuell planering kommer upprättas och att hen kommer erbjudas särskilt stöd oavsett vilken av kurserna hen antogs till. Innan skolan började hade anmälaren möte med lärarna och berättade om sina behov.

Anmälaren menar att hen redan från början blev mobbad av två andra deltagare. Anmälaren säger sig vid upprepade tillfällen ha berättat detta för personalen på Eslövs folkhögskola.

Den 3 oktober sker ett möte med specialpedagogen för att tillsammans med anmälaren och skolans kurator göra en kartläggning av hens behov inför studierna. Anmälaren anger att hen själv fick ta kontakt för att få till mötet då hen aldrig blev kallad som tidigare utlovats.

Anmälaren visade vid mötet med specialpedagogen och kuratorn en video som visar hur andra deltagare mobbar hen, och säger att "det de

gör till mig är inte bra, de gör dåliga saker mot mig”. Specialpedagogen och kurator säger att de ska prata med berörda deltagare.

Några dagar senare kom specialpedagog och kurator till klassrummet och pratade allmänt om mobbning och lät deltagarna ha en öppen diskussion om sina åsikter om mobbning. Anmälaren uppfattade inte om personalen pratat med de deltagare som mobbat hen. Samma dag som samtalet genomfördes blev anmälaren trakasserad av andra deltagare ännu en gång, vilket anmälaren berättar för sin mentor. Anmälaren uppger att ingen i personalen frågar anmälaren hur hen mår med hänsyn till de händelser hen berättat om.

Den 12 november fick anmälaren “nog av att bli mobbad” och reagerade starkt gentemot en av deltagarna som har mobbat hen. Samma dag fick anmälaren lämna skolan på grund av den starka reaktionen. Det var mentorn som meddelade att hen skulle gå hem och inte fick komma in i klassrummet igen. Anmälaren ville bli hörd om händelsen och ville att mentorn skulle skriva ner detta men det gjordes inte utan mentorn bad hen att gå hem.

Den 16 november fick anmälaren, tillsammans med en stödperson från organisationen Ensamkommandes förbund, komma till skolan och träffa biträdande rektor tillsammans med skolans kurator. Anmälaren fick under det mötet redogöra för vad som hade hänt med de andra deltagarna och berätta om den mobbning hen varit utsatt för. Hen berättar då också att hen vänt sig till skolans personal för att mobbningen ska upphöra, men att ingen har pratat med deltagarna som mobbat honom. Kuratorn tog under mötet upp att de veckan innan hade lovat anmälaren att prata enskilt med dem, men att de tyvärr inte hade hunnit.

Anmälaren blev senare i veckan kallad till ytterligare ett möte, nu med rektor och biträdande rektor samt kurator. I det mötet blir anmälaren informerad att hen kommer att stängas av från skolan på grund av händelsen och får ett dokument där hen skriver under att hen blivit delgiven informationen. I det dokumentet framkommer hur hen kan överklaga beslutet till skolans styrelse.

Styrelsen har genom rektor svarat via mejl 15 februari 2024 att de står fast vid ledningens beslut att stänga av anmälaren från skolan. Den förklaring som anmälaren har fått till avstängningen är att “skolan anser

att anmälaren brutit mot skolans ordningsregler genom att uppträda hotfullt mot andra deltagare samt utgjort fara för en annan deltagare”.

Folkhögskolans redogörelse

Anmälararen sökte både till Eslövs folkhögskolas allmänna kurs med extra stöd och grundkursen, men blev inte antagen till allmän kurs med extra stöd då söktrycket var högt. Socialpedagogiskt ansvarig på skolan hade då samtal med anmälararens stödperson kring detta och förklarade skillnaden mellan allmän kurs - grund och allmän kurs med extra stöd. Hen förstod skillnaden och tyckte att grundkursen lät bra då det innebar möjlighet att träna mycket svenska vilket var anmälararens största behov.

Specialpedagog träffade anmälararen tidigt under terminen med anledning av kartläggning för stödbehov i studiesituationen då behov av det uppmärksammats av mentor. Handlingsplan upprättades i samband med mötet.

Terminen började i augusti, och under september började det märkas av spänningar i klassrummet enligt klassens mentor. Anmälararen ville gärna att det skulle vara helt tyst i klassrummet både under lektion och raster. Hen ville få sitta på egen stol, och att det inte skulle stå kaffekoppar på bänkarna. Detta skapade reaktioner och irritation hos de övriga i klassen. Mentorn upplevde dock inte att det fanns någon konflikt mellan anmälararen och någon annan deltagare i detta skede.

Någon vecka innan höstlovet pratade anmälararen med mentorn och sa att hen inte tyckte om hur vissa tjejer i klassen tittade på honom. Mentorn sa att hen aldrig hört anmälararen beskriva det som att hen känner sig mobbad av någon i klassen, men efter samtalet förstod mentorn att det kunde finnas konflikter i klassen som behövde adresseras.

Mentorn, specialpedagogen och kuratorn beslutade tillsammans att de skulle prata med hela gruppen om hur man är mot varandra och att alla har olika behov och önskemål och att man måste kunna respektera detta. De tog upp konkreta exempel på vad kränkning och mobbning betyder och hur det kan yttra sig. De erbjöd även individuellt stöd för den som hade behov av det. Detta pass hölls och sedan var planeringen att ha enskilda samtal med de två deltagare som anmälararen hade angett var de som utsatt hen för mobbning. Samtalen genomfördes efter att anmälararen hade stängts av från skolan.

Kort efter samtalet med klassen upplevde mentorn att det hade haft god effekt på stämningen i gruppen, men så inträffade den incident som medförde att anmälaren blev avskild. Det som skedde var enligt skolans beskrivning att anmälaren uppträdde hotfullt mot en annan deltagare, knuffade ner hen från stolen där hen satt, och hällde ut en kopp kaffe över hen. Efter detta uppstår ordväxling och en förbipasserande lärare bryter in och tar anmälaren åt sidan för att prata om vad som hänt.

Situationen bedömdes av lärarna på plats vara uppjagad och andra deltagare i klassen och lärare upplevde att anmälaren uppträdde konfrontativt och enligt vissa även hotfullt. Detta resulterade i att mentorn tog kontakt med biträdande rektor som fattade beslutet att skicka hem anmälaren. Hen får sedan ett meddelande från biträdande rektor att två dagar senare komma till ett samtal kring händelsen och innan dess inte vara på skolan.

Vid samtalet var biträdande rektor, kurator, anmälaren samt dennes ombud medverkande. Skolans syfte med samtalet var att få en bild av vad som skett samt kunna skaffa sig en försäkran om att detta inte ska ske igen. Under samtalet sa anmälaren att hen haft rätt att göra så och om någon säger vissa saker till hen kommer det att ske igen. Enligt skolan förstod inte anmälaren problematiken i det hen hade gjort. Detta är grunden till att rektor beslutade att anmälaren stängs av från folkhögskolan, att skolan ansåg att hen kan vara en fara för andra.

Skolan konstaterar i sin redogörelse att när de går igenom all dokumentation som gjorts i ärendet, så kan de konstatera att deras bild är annorlunda än anmälarens. De inser också att den kommunikation de har haft med anmälaren troligen inte fullt ut har förståtts av hen.

Deltagaren överklagade beslutet om avstängning till styrelsen den 29 november. Skolan anger att styrelsen hanterade dessa ärenden på sina ordinarie möten, och nästkommande möte skedde först 13 februari. Inför beslutet fick styrelsen ta del av anmälan samt underlag från skolledningen. Det var rektor, i rollen som ständigt sekreterare i styrelsen, som kommunicerade beslutet till deltagaren att överklagan avslogs och att beslutet om avstängning kvarstod. Detta skedde 15 februari då protokollet var justerat.

Anmälares synpunkter på folkhögskolans redogörelse

Via sitt ombud vill anmälares ge följande synpunkter på Eslövs folkhögskolas redogörelse och underlag:

Vi saknar dokumentation från de möten som specialpedagog och kurator har haft med anmälares i samband med att mobbningen börjat "utredas". Fast hen uppmärksammat personal på mobbningen i ett tidigt skede, har planering om åtgärder varit alldeles för sen och skolans plan för jämställdhet och likabehandling har inte följts. Anmälares har ej haft ett samtal tillsammans med personal och klasskamraterna som utsatte hen för mobbning, fast det framkommer att i detta skede bör skolan ha samtal med alla berörda, deltagare och personal.

När utredningen gjorts i det första skedet, ska skolan skapa åtgärder som stoppar kränkningarna och i detta fall har inte någon utredning påbörjat eller åtgärder skapats för att anmälares ska känna sig trygg i skolan. Det enda som skolan gjorde i detta skede var att specialpedagog och kurator pratade med klassen om kränkning/mobbning i generella termer. Det sista steget är att följa upp åtgärderna och hur det går med att implementera dem, men det har inte heller gjorts.

En kartläggning gjordes för att undervisningen skulle anpassas och lärarna skulle känna till anmälares behov. Mentorn har haft tillgång till detta dokument för att anpassa undervisningen utifrån anmälares behov, vilket dock inte skett i verkligheten. I mentors redogörelse för det som skett har mentorn från start upplevt att det funnits en viss irritation i klassrummet då anmälares efterfrågat att det ska vara tyst under undervisningstid och på raster. Redan här borde mentorn ha tagit sitt ansvar och anpassat miljön så att anmälares skulle kunna fungera så bra som möjligt tillsammans med sina klasskamrater.

FSR uppmärksammar Eslövs folkhögskola på att de behöver redogöra för hur styrelsen hanterade ärendet efter rektors beslut överklagades, och särskilt varför beslutet inte meddelades förrän i februari. Eslövs folkhögskola har ej inkommit med information med svar på detta. Eslövs folkhögskola har även ej inkommit med information om varför styrelsen inte själv meddelade anmälares och hens ombud, och varför

inget skriftligt beslut från styrelsen bifogades beskedet som istället framfördes av rektor i ett mejl.

Anmälararen har diagnosticerad autism. Det betyder att hen fungerar på ett annat sätt än personer som ej har autism. Eslövs folkhögskola skriver att anmälararen i samtal med rektor har rättfärdigat användande av våld när hen känner sig hotad. Detta sker på grund av att hen har autism och ej hanterar sina känslor som personer som inte har autism. Anmälararen har förståelse för att det hen gjorde mot sin klasskamrat är fel, men hen har också förståelse för att det är fel att bli mobbad. I möte med oss, Olika men Lika, har hen uttryckt en vilja att hitta en organisation eller förening som kan stötta honom i att förstå hur hen fungerar med sin autism och hur hen kan hantera framtida hotfulla situationer på ett lugnt sätt.

Riksförbundet Attention arbetar med och för personer som har en NPF-diagnos såsom autism. På deras hemsida finns goda råd om hur skolpersonal kan anpassa miljön på skolan för att skapa en trygg miljö. I och med att Eslövs folkhögskola har kurser med extra stöd där personer med NPF-diagnoser studerar, hade vi haft en förväntan om att personalen på skolan har kännedom och kunskap om hur en person med autism fungerar och vad personen kan behöva för att ha en trygg miljö på skolan.

Folkhögskolans studeranderätt

I skolans deltagarhandbok beskrivs de rättigheter och skyldigheter som deltagarna har, tillsammans med praktisk information. I avsnittet Policy – ordningsregler, under rubriken *Åtgärder kring disciplinpåföljder*, framgår i en lista över olika överträdelser att skolan kan vidta åtgärder mot deltagare vid exempelvis hotfullt eller kränkande beteende. Här framgår också vad som kan vara påföljden:

Vid enklare förseelser varnas deltagaren av mentor, biträdande rektor, socialpedagogiskt ansvarig eller servicechef. Vid upprepade förseelser varnas deltagaren av rektor genom skriftlig varning och samtal. Vid allvarliga förseelser varnas deltagaren direkt av rektor, och samtal med deltagaren sker vid ett möte vilket också mentor och biträdande rektor är närvarande.

Nästa rubrik är *Avstängning*

Ett beslut om avstängning fattas av rektor. Beslutet kan överklagas skriftligen till folkhögskolans styrelse och ska ha inkommit senast tre veckor efter rektorsbeslut. Avstängning kan ske om deltagaren:

- inte hörsammar den skriftliga varning eller det samtal som hållits med rektor*
- vägrar att ingå drog- eller närvarokontrakt*
- inte följer det eventuella drog- eller närvarokontrakt som har tecknats med skolan*
- uppträder hotfullt och/eller kränkande mot deltagare/personal*
- ertappas med allvarlig form av fusk*
- bedöms som en fara för sig själv eller andra*

Eslövs folkhögskola har en plan för jämställdhet och där framgår en arbetsgång för när en deltagare eller personal utsätts för kränkande behandlingar eller diskriminering.

Deltagare uppmanas att anmäla muntligt eller skriftligt om de hör eller ser något under skoltid som de upplever är diskriminering, kränkande behandling eller trakasserier. Olika kontaktvägar beskrivs och även möjligheten att anmäla anonymt. Där finns även följande rutin för personal vid inkomna anmälningar från deltagare:

- 1. Lyssna utan att döma och/eller värdera. Anta att din deltagare berättar sanningen.*
- 2. Informera deltagaren om att du är skyldig att informera soc.ped-ansvarig/bitr.rektor/rektor som är skyldig att utreda.*
- 3. Anteckna vad deltagaren berättar.*
- 4. Skriv ner händelsen i deltagarkortet på Schoolsoft och informera soc.ped-ansvarig/bitr.rektor/rektor skyndsamt, detta kan också ske via mail eller telefon.*

När anmälan kommit in finns en beskrivning av hur den ska hanteras i tre steg:

1. Utred vad som hänt.
2. Skapa åtgärder som stoppar kränkningarna.
3. Följ upp.

Respektive steg har också beskrivningar med förslag på personer att prata med under utredning, vilka åtgärder som kan vara lämpliga samt vad en uppföljning bör leda till om det som anmälts inte förbättrats.

Bedömning

FSR ska i första hand bedöma hur ärendet har hanterats utifrån Eslövs folkhögskolans studeranderätt. Därutöver kommer FSR att lämna övriga synpunkter på folkhögskolans hantering av ärendet och det studeranderättsliga regelverket i relevanta delar.

I ovanstående redogörelser har begreppet avstängning använts då det är det som skolan använder i studeranderättsliga dokument och i beslutet. Folkhögskolornas studeranderättsliga råd tolkar detta som en varaktig avskiljning från studier.

Hantering av ärendet

Anmälan avser i första hand avskiljningen och hanteringen i samband med detta. Men i anmälan framförs även kritik mot hanteringen innan den så kallade incidenten, när deltagaren anmält att kränkningar riktats mot hen.

Skolan uppger i sin redogörelse att när de uppmärksammar eller får kännedom om att det förekommer eventuella trakasserier eller mobbning agerar de omedelbart på det då den sociala miljön på skolan är grundläggande för dem. I sin beskrivning hänvisar de dock inte till sin plan för jämställdhet och likabehandling där en rutin vid anmälningar av mobbning eller kränkningar finns.

I underlaget till beslutet om avskiljning resonerar skolan också själv kring sitt agerande, innan den så kallade incidenten. Där konstateras att *”det verkar ha funnits signaler om att (anmälaren) känt sig utsatt sedan tidigare, något som också följts upp av specialpedagog och kurator”*. Vidare menar skolan att dessa upplevelser av mobbning är högst beklagliga och *”något som finns skäl att utreda vidare hur skolan agerat kring”*.

Folkhögskolornas studeranderättsliga råd gör därför bedömningen att Eslövs folkhögskola inte följt sina egna rutiner när det gäller anmälningen av mobbning. Vi noterar också att rutinen ifråga inte finns beskriven i deltagarhandboken, och det är oklart om deltagarna känner till den.

I underlaget till beslutet anges att beslutet om avskiljning tas med stöd i skolans riktlinjer i deltagarhandboken, ”*där det står att deltagare kan stängas av från studierna om denne; ’uppträder hotfullt och/eller kränkande mot deltagare/personal’, eller ’bedöms som en fara för sig själv eller andra’*”.

Här verkar skolan i viss mån ha följt sin rutin i enlighet med hur den beskrivs i deltagarhandboken: *Vid allvarliga förseelser varnas deltagaren direkt av rektor, och samtal med deltagaren sker vid ett möte vid vilket också mentor och biträdande rektor är närvarande.* Men ingen varning anges ha meddelats från rektor, utan det är mentorn som direkt efter händelsen ”skickar hem” anmälaren. FSR menar också att det finns brister i beskrivningen av rutinen:

- De olika rubrikerna gör det otydligt hur varning hänger ihop med det som sedan kallas avstängning. Det blir därmed också oklart vilka regelbrott som leder till vilka åtgärder.
- Begreppet avstängning, som avser en tillfällig åtgärd under kortare tid, används istället för avskiljning, som avser att deltagaren varaktigt inte får delta i verksamheten.
- Överklagan av beslut om till styrelsen finns beskrivet i samband med informationen om avstängning, medan anmälan till FSR enbart nämns kopplat till deltagarrådet.

Slutligen menar FSR att folkhögskolans styrelse bör hantera denna typ av ärende skyndsamt och med tydlighet gentemot deltagaren. I detta ärende dröjde det två och en halv månad innan beslutet fattades. Det kommunicerades sedan av rektor utan någon typ av förklaring eller underlag från styrelsen. FSR menar att det är lämpligt i denna typ av fall, där det är rektors beslut som överklagas, att styrelse själva kommunicera sitt beslut till deltagaren. Ett skriftligt underlag eller liknande bör bifogas så att deltagaren förstår skälet till beslutet.

Folkhögskolans studeranderättsliga ordning

Utöver de brister som beskrivs ovan vill Folkhögskolornas studeranderättsliga råd påpeka att Deltagarhandboken inte är helt logiskt uppbyggd. Exempel på det är att specialkost ligger under Deltagarhälsa, där i övrigt bara skolans hälsoteam beskrivs. Det är också oklart vad som styr ordningen på de olika rubrikerna och helhetsintrycket är att det inte är helt lättillgängligt.

Med tanke på att Eslövs folkhögskola bland annat har som målgrupp deltagare i behov av särskilt stöd, kan det vara lämpligt att se över deltagarhandboken rent tillgänglighetsmässigt. Detta skulle troligen underlätta för samtliga deltagare.

Rekommendationer

FSR rekommenderar Eslövs folkhögskola att:

- Följa sina egna rutiner exempelvis för hantering av anmälningar av mobbning eller kränkningar. Se också till att viktiga rutiner är kända för såväl deltagare som personal.
- Tydliggöra arbetsgången för disciplinära åtgärder i Deltagarhandboken och beskriv där de olika begreppen varning, avstängning och avskiljning, samt när de är tillämpliga.
- Se över hur denna typ av ärenden hanteras i styrelsen och kommuniceras till berörda deltagare.
- I enlighet med resonemanget i beslutet om avskiljning, följer upp detta ärende för att se vad i övrigt som kan förbättras i processen.

Detta yttrande har beslutats av Christian Edling (ordförande), Daniel Lakso (RIO), Ylva Bryngelsson (RIO), Nanna Nilsson (SKR) samt Tor Rotmark och Mina Pakfetrat (studeranderepresentanter). Föredragande har varit Ingela Johansson (Folkbildningsrådet).

För Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Christian Edling

Ingela Johansson